

HELDINNEN

LUCA CAIOLI BIJ UITGEVERIJ THOMAS RAP

Virgil
Frenkie
Mbappé
Suárez
Balotelli
Neymar
Ronaldo
Messi
Matthijs de Ligt

Luca Caioli & Elvira Giménez

Heldinnen

Vrouwen die
sportgeschiedenis schreven

Vertaald door Pieter van der Drift

2021

THOMAS RAP
AMSTERDAM

Copyright © 2021 Luca Caioli & Elvira Giménez
Copyright Nederlandse vertaling © 2021 Pieter van der Drift
Omslagontwerp Studio Jan de Boer
Omslagillustratie Alamy
Foto auteur © Olmo 2020
Illustraties binnenwerk © Marta de la Rocha Fernández-Jardón
Vormgeving binnenwerk Perfect Service, Reeuwijk
Druk- en bindwerk Wilco, Amersfoort
ISBN 978 94 004 0799 2
NUR 320

thomasrap.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen.
Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Inhoud

Voorwoord	9
1722 Elizabeth Wilkinson	11
1786 Jane, Elizabeth en Mary Parminter	17
1804 Alicia Meynell	21
1810 Marie Madeleine Sophie Armant Blanchard	26
1869 Miss America	31
1876 Mary Marshall	36
1888 Bertha Ringer Benz	42
1893 Senda Berenson	46
1893 Jeannette Friederike Hermine Diest Immink	51
1894 Nettie J. Honeyball	57
1896 Stamata Revithi	62
1897 Léa Lemoine	67
1898 Marie Amélie Le Gall	71
1898 Lizzie Arlington	77
1898 Hélène Betty Louise Caroline de Rothschild van Zuylen	81
1899 Eugénie Prévinaire van de Poll	86
1900 Helen Barbey Countess de Pourtalès	91
1900 Charlotte Cooper	96
1900 Mary Perkins Ives en Margaret Abbott	100
1902 Florence Madeline 'Madge' Cave Syers	105
1906 Magdalene Paul-Petersen	110
1908 Sybil Fenton 'Queenie' Newall	115
1910 Éliisa Léontine Deroche	120

- 1912 Sarah Frances 'Fanny' Durack 125
1919 Suzanne Rachel Flore Lenglen 130
1922 Alice Joséphine Marie Milliat 136
1924 Sonja Henie 141
1926 Gertrude Ederle 146
1926 Kinue Hitomi 151
1928 Luigina Giavotti 157
1932 Mildred Ella 'Babe' Didrikson Zaharias 162
1932 Stefania Stanisława Walasiewiczówna, Stella Walsh 167
1932 Theodora Ann 'Tidye' Pickett 174
1932 Maria Emma Hulda Lenk 179
1936 Christl Franziska Antonia Cranz 184
1936 Margarethe Gretel 'Minnie' Bergmann 190
1936 Elizabeth 'Betty' Robinson 196
1936 Hendrika Wilhelmina 'Rie' Mastenbroek 201
1937 Margot Moles 208
1940 Simonne Emma Henriette Passemard 213
1948 Francina Elsje 'Fanny' Blankers-Koen 218
1957 Althea Neale Gibson 225
1958 Maria Teresa de Filippis 230
1960 Wilma Glodean Rudolph 236
1963 Valentina Vladimírovna Teresjkova 242
1967 Kathrine Virginia Switzer 248
1968 Věra Čáslavská 253
1971 Susanne Augustesen 259
1973 Billie Jean Moffitt 265
1975 Junko Ishibashi Tabei 270
1976 Nadia Comăneci 275
1978 Jackie Tonawanda 281
1980 Annemarie Moser-Pröll 286
1988 Yvonne Maria Thérèse van Gennip 291
1988 Florence Delorez 'FloJo' Griffith Joyner 297
1992 Carys Davina 'Tanni' Grey-Thompson 302

1995	Ana Fidelia Quirot Moré	307
2000	Catherine Astrid Salome 'Cathy' Freeman	313
2000	Karnam Malleswari	319
2004	Theodora Elisabeth Gerarda 'Anky' van Grunsven	324
2008	Samia Yusuf Omar	330
2016	Chloe Psyche Anderson	335
2016	Ibtihaj Muhammad	339
2018	Bibian Mentel	345
2019	Megan Anna 'Pinoe' Rapinoe	350
2020	Maya Gabeira	355
2020	Ellen Fokkema	359
2020	Sarah Fuller	365
2020	Stéphanie Frappart	369
2021	Marta Vieira da Silva	374

	Dankwoord	381
--	-----------	-----

Voorwoord

In de afgelopen decennia heeft de strijd voor gelijkheid, aan-gevoerd door de feministische beweging, allerlei facetten ter discussie gesteld met betrekking tot gezin, werk en liefde. Vrouwen hebben hun rol in de wereld doen gelden, ze hebben gestreden voor erkenning en een actieve deelname aan het openbare leven. Het terrein van de sport is van oudsher geassocieerd met mannelijke kracht, competitiedrang en moed. Een terrein waarop vrouwen altijd zijn geridiculiseerd, gediscrimineerd en ondergewaardeerd.

Tegenwoordig wordt er dankzij vele sportende vrouwen, zowel beroemde als minder beroemde, en ondanks de vooroordelen en ongelijkheden die nog altijd heersen bij zowel de amateurs als op professioneel niveau, grote vooruitgang geboekt in de vrouwensport. Maar voor de normalisering en de gelijkstelling tussen mannen en vrouwen in de sport moeten we niet alleen meer zichtbaarheid geven aan de huidige verworvenheden en successen.

Nadenken over gelijkheid betekent ook terugkijken, prestaties uit het verleden interpreteren en herwaarderen. Dan blijkt dat vrouwen al eeuwenlang een stille strijd hebben gevoerd in de sport. De herinneringen aan die vrouwen, die de morele, ethische, politieke, religieuze en ‘wetenschappelijke’ normen van hun tijd aan de kaak stelden – omdat ze wilden deelnemen aan sportevenementen, omdat ze zichzelf gelijk wilden stellen aan mannen of gewoon omdat ze wilden doen

waar ze van droomden, zonder het hoofd te hoeven buigen, zijn vaak alleen nog maar anekdotes, voetnoten in de stof-fige almanakken van de geschiedenis. Want de geschiedenis, en met name die van de sport, is nu eenmaal grotendeels op mannen gericht. De verrichtingen van vrouwen zijn in de vergetelheid geraakt. Dit boek is bedoeld om die herinneringen terug te halen, met verhalen over vele bijzondere sportvrouwen van de achttiende eeuw tot vandaag de dag. Het is een verzameling portretten van vrouwen uit alle lagen van de bevolking: de adel, de burgerij of uit arbeidersmilieus, het zijn tennissters, voetbalsters, boksters, wielrensters, vliegeniersters. Vrouwen zoals Elizabeth Wilkinson, Bertha Ringer Benz, Amélie Le Gall, Susanne Augustesen, Eugenie van de Poll-Prévinaire... Het zouden er nog veel meer kunnen zijn en het zullen er ook nog veel meer worden. Dit is pas het begin.

1722

Elizabeth Wilkinson

‘Ik, Elizabeth Wilkinson, uit Clerkenwell, eis na een woordenwisseling met Hannah Hyfield genoegdoening en daag haar uit voor een gevecht op de bühne om drie *guineas*, waarbij iedere vrouw een halve *crown* in haar hand heeft, de eerste die hem laat vallen verliest de wedstrijd.’

Het antwoord:

‘Ik, Hannah Hyfield, uit Newgate Market, hoor de vastberadenheid van Elizabeth Wilkinson, zal niet falen, zo God het wil, om haar meer slagen toe te brengen dan woorden te bieden.’

Dit soort stoere aankondigingen verschijnen in *The London Journal* in de maand juni van het jaar 1722. Het is het eerste gedocumenteerde boksgevecht van Elizabeth Wilkinson, de beroemdste vrouwelijke pugiliste uit de achttiende eeuw, door zichzelf uitgeroepen als kampioene van Engeland en Europa. Een vrouw die overigens ook overweg kon met het zwaard, de dolk en de knuppel. Verder weten we bar weinig over haar. Niet hoe oud ze destijds was, niet hoe ze eruitzag, en niet wat ze vóór die tijd deed. Het enige wat zeker is, is dat ze is geboren in Londen en in Clerkenwell woonde, dat in het huidige district Islington ligt.

Het is waarschijnlijk dat ze uit de lagere sociale klasse van de stad kwam, zoals de meeste bokscers uit die tijd. Verder zijn er vooral veel twijfels. Over haar achternaam bijvoorbeeld. Is het wellicht een pseudoniem? Een artiestennaam? Of is het

de achternaam van haar eerste echtgenoot Robert Wilkinson: bokser, dief en veroordeeld voor moord en opgehangen op Tyburn Square, Londen, op 24 september 1722? Het verhaal van deze Robert Wilkinson is opgetekend in *The Lives of the Most Remarkable Criminals, Who Have Been Condemn'd and Executed ; for Murder, Highway, House-Breakers, Street-Robberies, Coining, or Other Offences ; from the Year 1720, to the Present Time*, een verzameling originele documenten en verhandelingen in 1735 gepubliceerd door John Osborne. Op pagina 188 wordt er over Wilkinson gezegd: 'De enige baan die hij ooit had, was die van prijsvechter of -bokser in Hockley-in-the-Hole.' Hockley-in-the-Hole: dat is de plek waar Elizabeth Wilkinson tegen Hannah Hyfield heeft gevochten! Het zou een aanknopingspunt kunnen zijn: man en vrouw, beiden bokkers, hij de moordenaar, zij de weduwe. Of broer en zus, naaste familie? Het zijn slechts aannames.

Een andere aanname is dat Elizabeth de naam van Wilkinson, waar bloed en geweld aan kleefde, zou hebben aangenomen om indruk te maken op haar tegenstandsters. Of om haar ware identiteit te verbergen? Het blijft gissen... Feit is dat de naam van Elizabeth Wilkinson voor 1722 nergens wordt vermeld en zeven jaar later in geen enkel archief en in geen enkele krant meer voorkomt.

Maar laten we terugkeren naar de wedstrijd. Het boksen is aan het begin van de achttiende eeuw een ruwe sport. Pas in 1743 introduceert Jack Broughton, een Engelse bokser, zeven basisregels voor de ontmoetingen in zijn amfitheater (de Broughton Rules). Tot die tijd wordt er met blote handen gestreden en is alles toegestaan: worstelen, trappen, bijten, krabben, aan de haren trekken en stoten onder de gordel. Ook is het toegestaan om ogen uit te rukken of door te gaan als de tegenstander op de grond ligt. Wedstrijden duren soms urenlang en er wordt niet ingegrepen, er is geen rustpauze,

men gaat net zo lang door tot een van de bokkers niet meer overeind komt. Zwaargewonden en doden zijn aan de orde van de dag. De bokswedstrijden tussen vrouwen vonden in die tijd vaak met ontbloot bovenlijf plaats: mannen stonden in de rij om de gevechten tussen schaars geklede dames te zien. Vaak ging het tussen twee van de straat geplukte prostituees die hun schamele inkomsten aan konden vullen door tegen elkaar te vechten om een maaltijd of drank.

Maar er waren ook een aantal gevestigde vrouwelijke bokkers. Hun gevechten werden van tevoren gepland en geadverteerd. Deze wedstrijden vonden meestal plaats op de bühne van een klein theater en de winnares kreeg een geldbedrag. Elizabeth Wilkinson was zo'n meesterbokser. De advertentie specificeert dat ze zouden aantreden in strakke jekkers, onderrokken tot net boven de knie, Hollandse onderbroeken, witte kousen en op platte schoentjes. Om maar aan te geven dat het om een sportvrouw gaat en niet om een straatmadam. En ze respecteren de 'half-a-crown'-regel: een muntje dat beide bokkers in hun hand houden om krassen en haartrekkerij te voorkomen. Een muntje dat ook als een soort van handdoek in het moderne boksen fungeert. Wie het laat vallen geeft zich over.

Wilkinson en Hyfield vochten in het Theatre of War in Hockley-in-the-Hole, en 'streden lange tijd met grote moed, tot niet geringe tevredenheid van de toeschouwers', schrijft *The London Journal*. De overwinning gaat naar Elizabeth Wilkinson, die een paar jaar later door het leven gaat als Elizabeth Stokes. Waarschijnlijk is ze getrouwd met James Stokes, bokser en promotor van bokswedstrijden in een amfiteater dat zijn naam draagt. Hij is de compagnon van James Figg 'master of the noble art of defence'. Aan Oxford Road geeft Figg les in vechtmethoden met zwaarden, knuppels en dolken. Hij staat bekend als een van de eerste grote bokkers

uit zijn tijd, en promoot het boksen als een ‘noble art’, een sport die iedere gentleman waardig is. Hij organiseert wedstrijden in de ring waarbij Elizabeth niet ontbreekt en schilder William Hogarth tussen het publiek zit. Hogarth is een vriend en groot fan van Figg.

Op zaterdag 1 oktober 1726 wordt Stokes door Mary Welch uit Ierland uitgedaagd. ‘Ik, Mary Welch, uit het koninkrijk Ierland, onderwezen in de nobele kunst van het vechten, en beschouwd als de enige vrouw in Europa die dit beheerst, verneem dat er in dit koninkrijk iemand is die meerdere malen heeft geoefend op publieke podia, Mrs. Stokes, die de beroemde kampioene van Engeland wordt genoemd; ik daag haar bij dezen uit met mij te wedijveren en de vreselijke wapens die op het podium gebruikt worden ter hand te nemen, in haar eigen amfitheater.’

Het antwoord:

‘Ik, Elizabeth Stokes, van de beroemde stad Londen, bekendstaand als de onverslaanbare stadskampioene door mijn vaardigheden en inschattingsvermogen in de hiervoor genoemde wetenschap, heb nimmer gestreden met iemand van gelijke sekse, maar ben immer met overwinning en applaus uit de strijd naar voren gekomen, zal geen excuses maken en de uitnodiging van de Ierse heldin accepteren, er niet aan twijfelend mijn reputatie te bestendigen, ervoor zorg dragend dat mijn land, met haar eer op het spel, recht gedaan zal worden in de strijd met hun kampioene.’

Hoe veel van die wedstrijden zijn afgelopen is niet helemaal duidelijk, helaas zijn daar geen verslagen van, ook al lijkt het erop dat Elizabeth Wilkinson Stokes een ongeslagen status heeft bereikt in haar bokscarrière. Er worden ook dubbelgevechten gehouden, waarin ze het op 3 juli 1727 samen met haar man James Stokes opneemt tegen mevrouw Welch en Robert Baker, haar trainer. Elizabeths roem snelt haar voor-

uit. Ze wordt ‘Lady Bare-Knuckles’ genoemd. Een vrouw die een heldin wordt ondanks het feit dat ze een rolmodel doorbreekt met haar *trash talk*. Ze krijgt hoe dan ook meer bijval dan James Figg en de andere bokskampioenen van die tijd.

Op 7 oktober 1728 is er weer zo’n prachtige woordenstrijd, deze keer tussen Elizabeth Stokes en Ann Field. ‘Ik, Ann Field, uit Stoke Newington, ezeldrijver, bekend om mijn vaardigheden in het boksen ter zelfverdediging, uit noodzaak geboren, voel mij beledigd door mevrouw Stokes, de Europese kampioene genoemd, en nodig haar uit voor een test van haar boksvaardigheid voor tien pond, volgens de eerlijke en gangbare regels; en twijfel niet aan mijn vermogen haar mijn kunde te bewijzen, dat haar zal verplichten mij te erkennen als de kampioene van het podium, tot de volle tevredenheid van al mijn vrienden.’

‘Ik, Elizabeth Stokes, van de stad Londen, heb niet meer op deze manier mogen vechten sinds ik negenentwintig minuten tegen de beroemde boksvrouw van Billingsgate streed en moeiteloos overwon (wat zes jaar geleden is), maar als de beroemde ezelsvrouw uit Stoke Newington mij uitdaagt voor een gevecht om tien pond, verzeker ik haar dat ik niet zal talmen voor dat bedrag, en ik twijfel er niet aan dat de slagen die ik haar zal toebrengen voor haar moeilijker te verteren zullen zijn dan welke zij haar ezels ooit heeft gegeven.’ Ter verduidelijking: tien pond was bijna twee keer het jaarloon van een kamermeisje.

In mei 1729 nemen Charles Wright uit Dublin en haar leerlinge Mary Waller het op tegen James, ‘the renowned City Champion’, en Elizabeth, ‘hitherto accounted Britania’s most puissant Heroine’. Daarna verdwijnt de heldin weer van het toneel, net zo snel als ze gekomen was. Nog tientallen jaren wordt ze herinnerd als de eerste en grootste pugiliste van haar tijd, om vervolgens in de vergetelheid te geraken.

Bertha Ringer Benz

1786

Jane, Elizabeth en Mary Parminster

De term werd bedacht door Richard Lassels: Engelsman, katholiek priester en schrijver. In zijn *The Voyage of Italy*, dat in 1670 in Parijs werd uitgegeven, raadt hij alle jonge lords aan om een reis naar Frankrijk en Italië te maken om hun studie en hun vorming te vervolmaken en een echte gentleman te worden: de Grand Tour. Deze reizen groeien van het einde van de zeventiende eeuw tot aan de Franse Revolutie uit tot een cultureel-educatief fenomeen. In de periode van de verlichting, de Eeuw van de Rede, werden telgen van de aristocratische adel en de gegoede burgerij uit Engeland, maar ook uit Duitsland, Zweden en Rusland, naar Zuid-Europa gestuurd. Van Parijs ging het dan verder naar Marseille, Rome en Napels om de klassieke oudheid te bestuderen, architectuur, schilderkunst, geschiedenis, om mensen van de eigen klasse te ontmoeten en om eens te kijken wat er in de wereld allemaal te koop was, alvorens weer thuis neer te strijken. Een reis die maanden of zelfs jaren kon duren.

Een vorm van cultureel toerisme waarvan vrouwen in de zeventiende eeuw waren uitgesloten. Engelse lady's konden slechts dromen van het vasteland van Europa en moesten het doen met de reisverslagen van de jonge lords en de schilderijen en gravures uit die periode. En waarom? Simpel: ze studeerden niet en dus kon de Grand Tour er ook geen vervolmaking van zijn. Daarbij vond men het misplaatst om de rollen van man en vrouw door elkaar te halen, dat zou alleen

maar tot verwarring leiden. Maar tegen de eerste helft van de achttiende eeuw begon daar verandering in te komen.

Jane Parminter is vierendertig jaar en woont in Londen wanneer haar vader, een vermogende wijnkoopman, komt te overlijden. Ze besluit een deel van de erfenis te gebruiken om er een Grand Tour mee te financieren, die ze onderneemt met haar ziekelijke zus Elizabeth, 28 jaar, haar geadopteerde nichtje Mary, een meisje van nog maar zeventien, en een vriendin uit Londen, ene Miss Colville, die later zou afhaken. Op 23 juni 1784 stappen de vier vrouwen aan boord in Dover.

De eerste etappe brengt ze naar Abbeville en Chantilly in Noord-Frankrijk. Dan wordt Parijs aangedaan, wat tot enige ontzetting leidt. Daarna ontmoeten ze Marie-Antoinette en Lodewijk de xvi in Versailles. In een dag of tien reizen ze dan door naar Dijon en bezoeken ze kerken, scholen, musea en ziekenhuizen. Helaas zijn veel details van de rest van de reis kwijtgeraakt: het dagboek van Jane is tijdens een bombardement in de Tweede Wereldoorlog verloren gegaan.

De Grand Tour wordt voortgezet in Italië, Zwitserland en Duitsland, en zeer waarschijnlijk hebben ze ook Spanje en Portugal aangedaan. Twee jaar na hun vertrek uit Engeland zijn de dames Parminter nog steeds op reis. Ze zijn in Frankrijk in de buurt van Chamonix om de Alpen te bewonderen. De immense grootsheid van de dreigend hoge bergtoppen zijn een bron van 'het sublieme' ofwel de *delightful horror* zoals Edmund Burke het omschrijft in zijn *A Philosophical Enquiry into the Origin of Our Ideas of the Sublime and Beautiful*. De natuur in zijn meest angstaanjagende vorm, zoals de besneeuwde bergtoppen, 'is in staat de krachtigste emotie op te wekken die de geest kan ondergaan'. Er is kortom aan het einde van de achttiende eeuw een cultureel klimaat ontstaan waarin de reiziger niet alleen ruïnes en musea bezoekt, maar ook de uitdaging aangaat met de onherbergzame natuur.

Jane, Elizabeth en Mary besluiten om de Mont Buet te beklimmen, een bergtop in het Giffremassief in de Haute-Savoie. De artsen van die tijd zouden zo'n trip voor vrouwen naar deze grote hoogten te allen tijde afraden om fysieke en mentale redenen. De inspanning was te zwaar voor het vrouwelijke gestel en zou zelfs tot onherroepelijke onvruchtbaarheid kunnen leiden. Maar de dames Parminter hebben met hun Grand Tour al bewezen de regels en voorschriften van die tijd aan hun laars te kunnen lappen.

In augustus 1786 beklimmen ze, vergezeld door Jean-Pierre Beranger en berggids Jean-Baptiste Lombard, het geduchte bergmassief. De top van de berg was zestien jaar eerder, op 20 september 1770 voor het eerst bedwongen door Jean-André en Guillaume-Antoine Deluc, samen met Bernard Pomet.

Jane en Mary bereiken na vier uur ploeteren door sneeuw en ijs de top van 3096 meter. De kwakkelende Elizabeth is al voor het bereiken van de gletsjer gestopt om op haar zus en nichtje te wachten. De twee lady's zijn de eerste vrouwen ter wereld die een top boven de 3000 meter bereiken. Marc-Théodore Bourrit, de Zwitserse schilder, componist en geschiedschrijver, die als een van de pioniers van het alpinisme wordt beschouwd, refereert in een brief, gedateerd 20 september 1786, aan de geslaagde beklimming. Het bericht dat deze Engelse dames Parminter de top van de Mont Buet hebben bereikt, verschijnt in november van datzelfde jaar in het *L'esprit de Journaux françois et étrangères par un société de Gens de Lettres*, een modernistisch tijdschrift.

Maar de weerklank van deze opzienbarende onderneming is slechts van korte duur en raakt al snel weer in de vergetelheid. Ze is in de verste verte niet te vergelijken met de impact die de eerste geslaagde beklimming zou hebben van de 4898 meter hoge Mont Blanc diezelfde maand, op 7 augustus 1786, door Michel Gabriel Paccard, arts en botanicus, en Jacques

Balmat, gemzenjager en kristallenzoeker. Hun bereiken van de top werd namelijk groots gevierd in Chamonix en belandde in de geschiedenisboeken. Het avontuur van de dames Parminter niet. Maar één ding hebben ze wel bereikt, namelijk dat de Mont Buet nu ook wel de Mont Blanc des Dames wordt genoemd, of Parminter Peak.

Na de beklimming vervolgden de Engelse lady's hun Grand Tour. Maar met Elizabeth gaat het niet goed, ze overlijdt in 1791 in Engeland. Jane en Mary vervolgen daarna hun Grand Tour weer, om pas in 1796 terug te keren. Huwelijksaanzoeken en vrijpostige aanbidders worden netjes afgeslagen. Ze laten een huis bouwen in Devonshire waar ze met zijn tweetjes gaan wonen, omringd door de souvenirs van hun reizen. Zo ontstaat in Exmouth het buitenverblijf *A La Ronde*, een gebouw dat de elegante stijl van een cottage combineert met het ontwerp van de achthoekige basiliek San Vitale in Ravenna. Het is door de National Trust aangekocht en als museum te bezoeken.

In 1811 lieten Jane en Mary op hun grondgebied verder nog een kapel bouwen, een school voor zes meisjes en vier huizen waar ongehuwde vrouwen van boven de vijftig jaar terecht konden. Miss Jane stierf datzelfde jaar.

Miss Mary liet na haar dood, in 1849, een stichting na met de naam Mary Parminter Charity. In haar testament liet ze vastleggen dat *A La Ronde* intact diende te blijven en door de ongetrouwde vrouwen binnen de familie moest worden doorgegeven. Een erfenis om hun vrijheid te waarborgen.

1804

Alicia Meynell

Een ritje te paard met haar zwager kapitein William Flint. Alicia berijdt Vingarillo, het favoriete ros van haar man, Thomas Thornton, luitenant-kolonel van het tweede regiment van de York Militia. Zwager William rijdt op het paard Thorneville. De twee kletsen wat en vragen zich af welk paard het snelst zou zijn. Om daarachter te komen besluiten ze de proef op de som te nemen. Alicia, eenentwintig jaar, wint twee keer. Dat laat kapitein William Flint niet op zich zitten, en hij daagt Alicia uit voor een heuse wedstrijd op het hippodroom van Newmarket.

Waarschijnlijk hoopte kapitein Flint stiekem dat Mrs. Meynell niet op zijn uitdaging zou ingaan, maar dat kon hij vergeten. Alicia is er niet het type naar om zich terug te trekken. Sterker nog, ze zet vijfhonderd guinea's in op haar overwinning. Haar man Thomas Thornton is een authentieke negentiende-eeuwse sportsman: een goed ruiter, jager, visser én een groot gokker. In eerste instantie kan hij zijn oren niet geloven, maar als blijkt dat alles is geregeld en er duizend guinea's mee naar huis kunnen gaan, neemt ook hij de weddenschap aan.

Het gerucht dat er een wedstrijd komt tussen een man en een vrouw op een van de beroemdste drafbanen van het Verenigd Koninkrijk verspreidt zich als een lopend vuurtje. In die tijd is het tamelijk ongehoord dat een vrouwelijke jockey het opneemt tegen een man. Het is een happening. Door

sommigen toegejuicht, anderen steken er de draak mee. Het is hoe dan ook een wedstrijd die niemand wil missen.

Op 25 augustus 1804, de laatste dag van de races in York, ziet het zwart van de mensen op de baan van Knavesmire. Tien keer zoveel mensen als normaal. *The Yorkshire Herald and the York Herald* rept over honderdduizend toeschouwers, zoveel dat zelfs het 6th Light Dragoons moet uitrukken om alles in goede banen te leiden. De bookmakers doen goede zaken. Er wordt gewed op wat voor kleren Mrs. Meynell zal dragen, welke kleuren ze zal kiezen, aan welke zijde van de renbaan ze zal draven, op wie er na drie mijl aan de leiding gaat en op wie van de twee gaat winnen. Het totale bedrag aan weddenschappen ligt boven de tweehonderdduizend pond sterling. Daar is Alicia Meynell: ze draagt een jurk met een geel luipaardachtig lijfje met blauwe mouwen en hoed. William Flint is in een maagdelijk wit pak gestoken. De wedstrijd gaat over vier mijl. De eerste drie mijl gaat Alicia op kop en de reporter van *The Herald* schrijft: 'Nog nooit heeft een vrouw met zoveel klasse geracet. Moeilijk om te zeggen wat meer aandacht trok: haar rijvaardigheid, haar kledij of haar schoonheid.'

Maar in de laatste mijl gaat het toch nog mis. Duidelijk is dat Flint haar inhaalt en de koppositie niet meer afstaat. Er bestaan echter verschillende versies over wat er precies is gebeurd. Volgens één kroniek is Mrs. Thornton op vijfhonderd meter van de eindstreep afgestapt en zou ze de nederlaag hebben toegegeven. De wedstrijd zou op een seconde na tien minuten hebben geduurd. Maar andere berichten beweren dat de buikriem van Vingarillo in de laatste mijl zou zijn losgeschoten, waardoor Mrs. Meynell, om niet te vallen, aan de teugels van haar ros moest trekken. Een derde theorie is dat ze, om wat voor reden dan ook, een val heeft gemaakt.

Hoe dan ook: de nederlaag is een feit. Echter, luitenant-ko-

lonel Thornton blijkt een slecht verliezer. Hij weigert de duizend gienjes waarvoor hij en zijn vrouw de weddenschap zijn aangegaan te betalen, omdat hij die nooit echt serieus heeft genomen. De affaire zou overigens nog een vervelend staartje krijgen.

Maar ook Alicia laat het er niet bij zitten. Op 1 september 1804 schrijft ze een brief aan *The Yorkshire Herald*. Ze richt zich daarin tot de redacteur omdat die in zijn artikel heeft beweerd dat Mr. Flint zich in de race als een gentleman heeft gedragen. Dat wil ze graag rechtzetten en ze komt met drie voorvallen waaruit zal blijken wat een gentleman Mr. Flint in werkelijkheid is.

Allereerst vertelt ze dat een kennis, Mr. Baker, zo vriendelijk was om aan te bieden met haar op te rijden als escort. Iets wat in die tijd normaal was, vooral omdat het zadel kon losschieten. Maar Mr. Flint schijnt dat in niet mis te verstane bewoordingen te hebben geweigerd. Ten tweede kreeg ze bij de start van Mr. Flint een baan aangewezen die in haar na-deel was omdat ze zo met haar rechterhand de zweep niet kon gebruiken. Ten derde voegt ze nog toe dat Mr. Flint niet het fatsoen had om haar op een of andere manier bij te staan, toen haar paard plots instortte.

Haar brief, die wordt gepubliceerd op 8 september, sluit ze af door haar zwager uit te dagen: ze vraagt om een faire herkansing, volgend jaar, zelfde tijd, zelfde plek. Flint op Thorneville en zij op een van haar drie paarden, hij mag kiezen welke.

Van een revanche zal het niet meer komen. Wel wint Alicia Meynell-Thornton exact een jaar later, in augustus 1805, wederom op de drafbaan van Knavesmire, tweeduizend pond sterling en vier vaten uitstekende Franse wijn. Ze hoeft er alleen niets voor te doen omdat haar uitdager Mr. Bronford niet is komen opdagen. De verhouding tussen Mr. Flint en de

luitenant-kolonel Thornton blijft gespannen en wanneer ze elkaar tegenkomen op de tribune van het hippodroom, barst de bom. De een wil geld zien, de ander weigert hem te woord te staan. Flint maakt hem uit voor lafaard. De mannen gaan bijna op de vuist en het komt zelfs tot een rechtszaak tussen de twee *Lordships*.

Terug naar de racebaan: om 15.30 uur neemt Alicia Meynell-Thornton, in het paars gekleed van de hoed tot de kousen én de schoenen, het op tegen Francis Buckle, bijgenaamd The Governor, de beroemdste jockey van die periode. De twee gaan kop aan kop naar de finish die op twee mijl ligt, maar Meynell wint de wedstrijd uiteindelijk met een halslengte voorsprong. De menigte is buiten zinnen en de krant heeft het over een geweldige beheersing van het paard en een sterk staaltje ruiterkunst. Kwade tongen beweren dat Buckle zijn rivaal zou hebben laten winnen als een heuse gentleman. Zeer onwaarschijnlijk, want hij stond bij iedereen bekend als een van de meest integere jockeys van zijn tijd, als de man die de races aanzien gaf.

Uiteindelijk verdwenen de twee met elkaar overhoopliggende mannen van het verhaal, Mr. Flint en Mr. Thornton, in de mist van het verleden. Maar Alicia Meynell zou de annalen ingaan als de eerste jockey die een race tegen een man won, een prestatie die pas zo'n 150 jaar later geëvenaard zou worden.

Amélie Le Gall